

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah

Vredja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y. Under the Act of Congress of March 3, 1879.

NO. 229. — ŠTEV. 229.

NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 30, 1922. — SOBOTA, 30. SEPTEMBRA, 1922.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

VOLUME XXX. — LETNIK XXX.

GRKI SO ZADOVOLJNI Z REPUBLIKO

Novi kralj Jurij II. se najbrž ne bo dolgo časa razveseljeval svojega kraljevskega dostojanstva. — Narod hoče republiko. — Neizanesljivejši pristaši grškega kralja so naenkrat izginili. — Konstantin je ujet.

Pariz, Francija, 29. septembra. — V nekem sporočilu iz Aten na Havas agenturo se glasi, da so politični krogi v grškem glavnem mestu mnenja, da ne bo vlada kralja Jurija dolgo trajala, temveč da se bo morala kmalu umakniti republiku.

Novi kralj je položil večeraj svojo prisego kot Jurij II. in Atene so bile ob tej priliki zvečer razsvetljene. Mesto je bilo mirno in gledalci so bili odprti.

V poročilu se glasi nadalje, da bo stopil najbrž na čelo novega kabineta Aleksander Capanos, minister za zunanje zadeve. Revolucionarni komitej je baje že poslal prejšnjemu ministrskemu predsedniku Venizelosu brzojavko, v kateri ga prosi, naj zastopa grške interese v zaveznikih glavnih mestih in na bodoči mirovni konferenci.

Številni Konstantinu udani častniki in reakcionarji so bili aretirani v pričetu revolucije. Narodnega gibanja, a so jih že izpustili, prav kot tudi vse politične jetnike. Med aretiranimi so bili baje tudi prejšnji ministrski predsedniki Gounaris, Stratos in Protapadakis.

Takozvani epistrate, politična policija, ki je bila baje glavna opora Konstantina, so naenkrat izginili. General Nider bo postal vrhovni poveljnik armade.

Soglasno s poročili je dobil prejšnji kralj Konstantin s princema Andrejem in Nikolajem na razpolago ladjo, da zapuste Grško.

Pariz, Francija, 29. sept. — Nekemu zastopniku pariške izdaje "New York Herald" je baje rekel general Paraskevopoulos, ki je bil pod Venizelosom vrhovni poveljnik grške armade, naslednje:

Grška potrebuje v prvi vrsti republiko kot jo imate v Ameriki. Grški narod se ne bo nikdar zadovoljil s tem, da mu vladajo tujci. — Glede novega kralja Jurija ni hotel izjaviti general, kakšne posledice bo imele njegovo zasledenje prestola, vendar pa je rekel: V kolikor poznam prince Jurija je bil glede svojih nagnjenj zelo podoben svojemu očetu.

Prejšnji kralj Konstantin je jetnik v Atenah tokom priprav, da ga pošljejo iz dežele, — soglasno s poročili, katera so dobili danes oficijelni pariški krogi.

SPLOŠNA OFENZIVA PROTI REPUBLIKANECM

Čete proste irske države so napadle republikance ter pričele z obširno ofenzivo proti njim.

Belfast, Irska, 28. septembra. — Vojaške sile provizorične proste irske države so vzporedno obširno gibanje proti republikancem v okraju Kerry. Operacije državnih čet napredujejo na zelo zadovoljiv in uspešen način in število republikancev, ki pade pri tem v roke vladnih čet, postaja z vsakim dnem večje.

Republikanci nadaljujejo s svojimi napadi na osamljene postojanke vladnih čet, kajti taki napadi predstavljajo del njih programa guerilla vojevanja.

Neko usodopolno past, katero so postavili vladnim četam v okraju Cork, so razkrile vladne oblasti ob pravem času ter s tem preprečile veliko nesrečo. Republikanci so namreč na rafiniran način poskrili bombe v številnih drevesih, katera so najprvo posekali ter položili preko ceste. Bombe so bile postavljene tako, da bi se raznesele, kakorhitro bi skušal kdo premakniti debela drevesa ter odpraviti oviro na cesti.

Kapitan Considine čet proste irske države, je bil smrtno ranjen tokom nekega napada v bližini Killynora, v okraju Clare.

ITALJANSKA TEDNJAVA ZLETELA V ZRAK

Genova, Italija, 28. sept. — Eksplozija, katero je povzročila strela, je danes uničila Falconara fort v bližini San Terenzo, ob genovskem zalivu. Eksplozija je uničila mesto ter ubila in ranila številne ljudi. Ranjene so prenesli v neko bolnico v Spezia, ki se nahaja v bližini. Med žrtvami so bili številni mornarji.

PROTEST PROTI VISOKIM CENAM POTREBŠČIN

Berlinski komunisti nameravajo vzporedno velik proživljenskih potrebščin. test proti visokim cenam

Berlin, Nemčija, 29. sept. — Komunisti zbirajo svoje sile za protiburžujsko demonstracijo v elegantnem in bogatem zapadnem delu mesta. Ta demonstracija se bo vršila v nedeljo, v protest proti vedno naraščajočim cenam živil in proti profitirjem, ki neupravičeno dražijo življenske potrebščine.

"Vossische Zeitung" je mnenja, da je to agitacija inspicirala moskovska internacijala, ki zalaga skrajne radikale in komuniste z denarjem. List predlaga, naj uporabi moskovska vlada svoj vpliv ter skuša napraviti konec komunistični propagandi v Nemčiji, katero so organizirali in financirali ruski boljševiki.

Jurij Čičerin, sovjetski minister za zunanje zadeve, se je vrnil v Moskvo po dolgem bivanju v tukajšnjem mestu, ne da bi mu bilo mogoče zadostiti radovednosti številnih krogov v Berlinu glede usode dogovora, sklenjenega med Leonidom Krasinom, sovjetskim ministrom ter Leslie Urquhartom iz Londona. Ta dogovor se tiče povratka lastnine Russian Asiatic Consolidated Ltd. v Rusiji.

V krogih, katere smatrajo za dobro informirane glede dogodkov v Rusiji, prevladuje utis, da pospešuje Krasin močan odpor proti odobrenju tega dogovora.

Opozicija proti dogovoru je postala že bolj močna kot je bila izpčetka.

BOGAT BERAČ.

Javnost je treba oprostiti ljudi, ki skušajo vzbujati simpatijo ter skozi milodarov, ko niso niti malo potrebni. Držal bom svojo besedo — ter vas obsoim na tri dni v prisilni delavnici.

Tako je rekel sodnik McAndrews v nočnem sodišču nekemu Samu Horovieu, ki je bil obtožen beračenja. Policija trdi, da je imel aretiran v svojem žepu več kot dvesto dolarjev, ko so ga prijeli.

KOLIKO LJUDI JE VIDELO PASIJONKE IGRE?

Monakovo, Nemčija, 29. sept. Objavljeno je bilo poročilo glede pasijonskih iger, ki so se vršile letos v Oberammergau. Iger se je vdeležilo 315.000 gledalcev, ki so plačali dvajset milijonov nemških mark vstopnine. Zelo hladno pa je bila sprejeta ponudba neke ameriške filmske družbe, ki je hotela dati milijon dolarjev, za dovoljenje, da sme le ona kinematografirati igre.

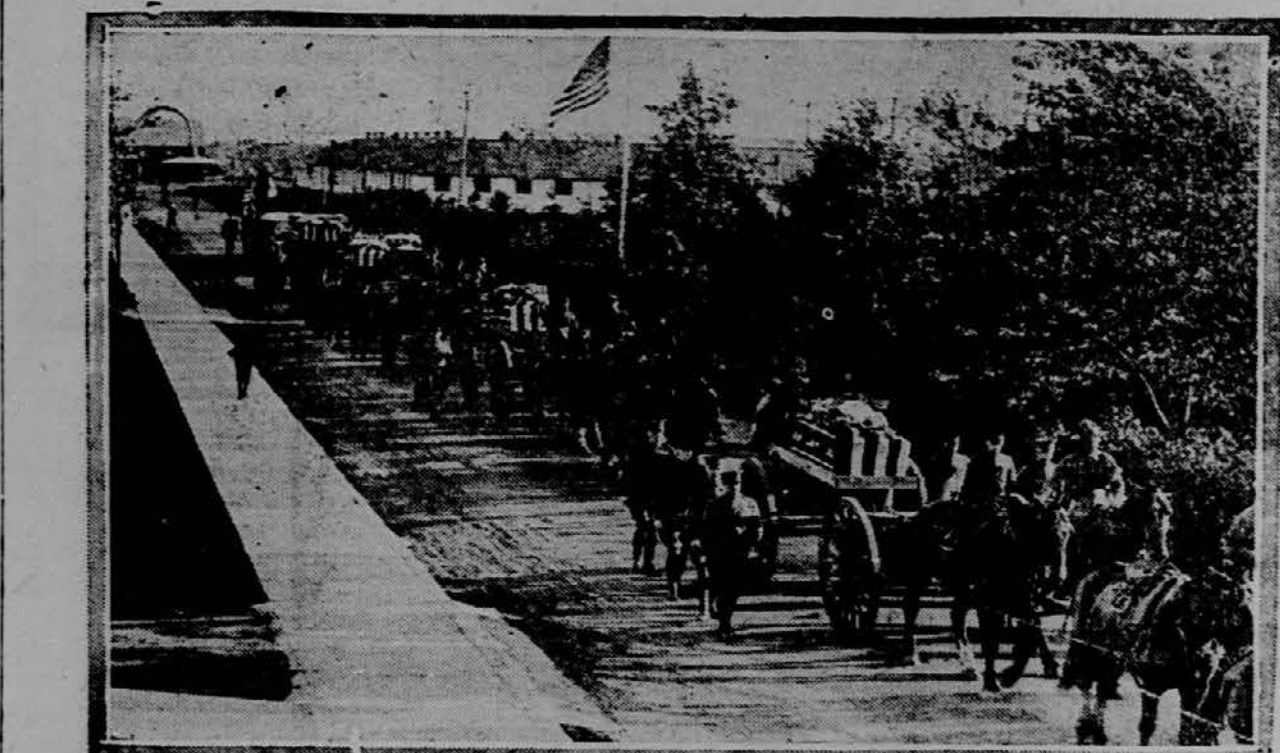
Med obiskovalci, ki so se vdeležili iger zadnji teden, je bil tudi prejšnji bolgarski kralj Ferdinand.

ODVEDENEGA OTROKA SO PRIVEDLI NAJAJ.

Chicago, Ill., 29. septembra. — Marry McCoy, stara šest let, katero so večeraj odvedli neznanec, se je večeraj ponoči zopet pojavila na prav tako skrivnosten način kot je izginila.

Po telefonskem pogovoru, ki ga je imel njen oče z neznanecem, je našel hčerko pred šolo, izpred katere sta jo bila odvedla dva neznanca človeka. Deklici se ni nič zgodilo. Izjavila je, da sta jo odvedla v oddaljeni del mesta ter jo zvečer zopet pripeljala pred šolo.

POGREB PONESREČENIH ZRAKOPLOVCEV.

Slika nam prikazuje pogrebni sprevod šestih častnikov in mož, ki so se smrtno ponesrečili pri letalnih poskusih. Pogreb je bil tak kot so jih prirejali v Franciji tokom vojne.

LIGA NARODOV IN RUSKI IZGNANCI

Nansen je izjavil, da se pol-druzi milijon beguncev iz Rusije sedaj lahko mirno vrne domov.

Ženeva, Švica, 28. septembra. Danes zjutraj je razpravljala Liga narodov o vprašanju, če je mogoče varno poslati domov pol-druzi milijon Rusov, ki so pobegnili iz svoje domače dežele kakorhitro je bil ustanovljen in urejavaljen sovjetski režim. Ta razprava se je vršila kljub protestom ruskih zvez beguncev v inozemstvu.

Dr. Fridtjof Nansen, načelnik mednarodnega komiteja za pomožno akcijo v Rusiji, je izjavil, da je ogorčen nad dejstvom, da so te proteste sploh vzeli v poštev, kajti begunci se po njegovem mnenju povsem mirno lahko vrnejo v svojo domačo deželo.

Gustave Ador iz Švice pa je izjavil, da ni treba nobenega poslati nazaj domov, dokler ne bodo življenja in lastnina vseh varovana.

Zbornica je sprejela resolucijo, v kateri je naprosila svet Lige narodov, naj zasleduje s svojim sodelovanjem v različnih vladami, ki skušajo dobiti dela za te begunce, da bodo vzdrževali same sebe.

BOSTONSKI ŽUPAN BO SAM PRODAJAL PREMOG.

Župan Curley je izjavil danes, da bo naprosil občinski svet za dvesto petdeset tisoč dolarjev, s katerimi hoče nakupiti zadosti premoga, katerega bo nato prodajal družinam, ki se drugače ne bodo mogle založiti s kurivom. Župan je rekel, da je že izgotvil načrte za pošiljatev premoga in da bo ta premog razdeljeval za lastno ceno ter zaračunal je majhne stroške za prevoz. Lokalni prodajalci premoga so priznali, da ne bodo mogli ugoditi vsem zahtevam občinstva, ker imajo že dovolj naročil do 1. februarja.

SAMOMOR BANČNEGA PREDSEDNIKA.

Batavia, N. Y., 29. sept. — William Pollard, predsednik Bank of Genesee, se je ustrelil večeraj popoldne. Njegovo truplo so našli malo pred polnočjo na farmi blizu tukaj. Njegov sin Arthur je kmalo nato izjavil, da je bil samomor očeta posledica nervoznosti in iz tega izvirajočega duševnega nerada. Preiskava banke, ki se je vršila pred nekaj časa, je pokazala, da so bančni posli v redu.

ZADNJI INTERVIEW GRŠKEGA KRALJA

Ko se je bližala kriza, je ostal miren ter govoril odkrito o svoji ter izolaciji grškega naroda. — Evropa je napravila strašno napako, ko je popustila Turkom. — Na prestol se je bil vrnil na izrecno željo grškega naroda.

Atene, Grška, 29. septembra. — Kralj Konstantin je sprejel na podvečer velike krize zastopnika Assosiated Press te mu pojasnil svoje načrte, v kolikor jih je bilo mogoče formulirati takrat.

Kralj Konstantin je sedel s kraljico in drugimi člani kraljeve družine na vrtu svoje poletne palače v Taoti, malo izven Aten. Ženske so plete, a kronprince je stal na strani ter se razgovarjal s častniki, ki so prinašali poročila o hitro razvijajočih se dogodkih.

Sredi vsega tega šuma in vznemirjenja je povedal svojo povest odkrito, brez obotavljanja in včasih celo dovtopno. Nosil je svetlo-sivo obleko in človek bi ga lahko smatral za navadnega meščana. Govoril je hitro v angleškem jeziku, ko je pojasnjeval svojo stvar.

Ni lahko vprašati kralja, če je pro-nemški ali če se hoče odpovedati prestolu. Konstantin pa je pomagal poročevalcu s tem, da je sam stavil vprašanja.

Ali se Amerika in zunanji svet v rešnici zanima zame in zakaj? — je vprašal. — S prestola so me poglnele veselice, a poklical me je nazaj moj lastni narod. Da, vsi, z izjemo desetih tisoč, ki so glasovali, so me prosili, naj se vrnem in prišel sem. Dokler ne bo narod preklekal tega poziva, bom stal pri njem, se boril z njim ter trpel z njim, če bo treba. Da, ostal bom, dokler ne bo moj lastni narod rekel: Pojdi sedaj, mi te imamo dosti.

Sedaj pa glede vojne, ki se vrši sedaj. Ali spoznavate svet, da so zavezniki še vedno v vojni s Turčijo? Nikdar ni bil namreč podpisan mir z otomanskim cesarstvom. Mi smo vojevali naprej to vojno kot eden izmed zaveznikov in zapomnite si, da smo se borili le pod mandatom veselih. Naša junaška armada se je borila proti nemernemu sovražniku ter pod naravnost uničujočimi pogoji. Vsaki dan so videli naši vojaki, kako je ta ali oni zaveznik zakladal sovražnika z municijo, topovi in motornimi vozovi. Niso se mogli boriti proti taki organizaciji ter enostavno zastrajkali.

S stališča interesov Evrope ne morem videti nobene prednosti v tem, da dovolijo Turkom zasedenje obeh strani Dardanel in Bospora. Zgodovina govori sama zase. Ali bo Turak, razigran od zmage ter prilizovanja vleč, v bodočnosti kaj drugačen in ali bo zagotovljena nevtralnost Dardanel in varnost Evrope? strupljenja.

CEL LAŠKI FORT ZLETEL V ZRAK

Fort, v katerega je udarila strela, je zletel v zrak v bližini genovskega zaliva. — 144 žrtev.

Specia, Italija, 29. septembra. Število mrtvih bo najbrž znašalo 144 ljudi. Postali so žrtev eksplozije, ki se je završila na Falconara fortu v bližini tukajšnjega kraja ob Genovskem zalivu. Več sto nadaljnjih je bilo resno poškodovanih. Bolnice so polne ranjenec.

Večina žrtev je še vedno pokopana pod razvalinami. Sedemdeset trupelj so že izkopali. Eksplozija, katero je povzročila strela, je uničila slehrno stvar v okrožju desetih milj. Načelniki fašistov so mobilizirali vse svoje ljudi v genovski provinci, da pomagajo vojaštvu. Eksplozija se je završila tokom velikega viharja in nevihte, ki je poškodovala prideleke in poslopja na obširnem ozemlju. Vlada je prevzela v oskrbo napolblazne ljudi, ki so izgubili vso svojo lastnino.

Petnajststo ton eksplozivnih snovi so imeli spravljanih v globokih tunelih forta. Sila eksplozije je odnesla skoraj polovico grica. Admiral Biscaretti je odhitel na "pozorišče", da nadzoruje reševalno in pomožno delo. Mesti San Terenzo in Pitelli sta močno poškodovani. Iz številnih kupov razvalin je čuti obupne klice na pomoč. Čeprav napreduje reševalno delo precej zadovoljivo, bo minilo precej časa, predno bo zadnja žrtev izkopana iz razvalin.

Neprestano prihajajo poškodovani z avtomobili, navadnimi vozovi in ambulancami s pozorišča nesreče. Mnogo lažje poškodovanih so spravili v šole, čakalnice ter v privatne hiše. Vojaki, požarna bramba in civilisti pomagajo pri reševalnem delu, a njih naloga presega človeške moči.

Slehrno drevo v okrožju več milj je sila eksplozije naravnost iztrgala iz tal. Vse šipe v mestu so bile pobite. Še samo tozadevna škoda bo velika.

Italjanski Rdeči križ je takoj odpisal na lice mesta veliko zdravniških potrebščin ter drugih stvari.

STILLMANOVA ŽENA JE ZMAGALA.

Boston, Mass., 29. septembra. Referent Gleason je podal danes zjutraj odločitev, soglasno s katero ni dobil znani bankir James Stillman ločitve od svoje žene Ane. Izjavil je v svoji odločitvi, da je Guy 'Stillman, mali deček, katerega oče je baje neki kanadski Indijanec, legitimen otrok Stillmanovih.

KOLEDAR za leto 1923

je izšel.

Koledar je bolj obširen, kot je bil pretekla leta; vsebuje 192 STRANI opremljen je s finimi trdimi platnicami, ter presega glede zanimivih romanov, pripovedi, poučnih člankov in slik vse dosedanje.

Cena je s poštnino samo 40 centov za Jugoslavijo je ista cena.

SLOVENIC PUBL. CO.
82 Cortlandt Street
New York

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, AVSTRIJI ITALIJI IN ZASE- DENEM OZEMLJU

se potom naše banke izvršujejo zanesljivo, hitro in po nizkih cenah.

Včeraj so bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:

Razpoložljiva na sadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevu ali drugod, kjer je pač za hitro izplačilo najugodnejše.

300 kron . . . \$ 1.30	1,000 kron . . . \$ 3.90
400 kron . . . \$ 1.70	5,000 kron . . . \$19.00
500 kron . . . \$ 2.10	10,000 kron . . . \$37.00

Italija in zasledeno ozemlje:

Razpoložljiva na sadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu, Opatiji in Zadru.

50 lir . . . \$ 2.70	500 lir . . . \$23.25
100 lir . . . \$ 4.90	1000 lir . . . \$45.00
300 lir . . . \$13.95	

Za pošiljavo, ki presegajo znesek dvajsetih tisoč kron ali pa dvajset tisoč lir dovoljujejo po možnosti po posredni poti.

Vrednost kronam, dinarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; in tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po ceni onega dne, ko nam dospe poslani denar v roke. Glede izplačil v ameriških dolarjih glejte poseben oglas v tem listu. Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York, N. Y.

Grška armada — popolnoma poražena.

Bliskoviti pohod turških čet je raztrgal določbe severske pogodbe. Iz grškega poraza se lahko marsikaj nauči Italija, ki zahteva isto ozemlje, kateremu so vladali stari grški cesarji. — Rusija je zalagala Turke z aeroplani in težkimi topovi. — Zakaj so Turki zmagali? — Razkol na Crktem.

Grški poraz u Mali Aziji je popoln. Vsa grška armada z več divizijskih in kornih stabov ter s samim vrhovnim poveljnikom na stotine topov, na tisoče strojnih pušk in ves vojni material, vse je ostalo v rokah zmagovalnega Turka. Katastrofa, ki je zadela Grčijo, je tako strašna, da ima le malo primerov v zgodovini vojn. Grški poraz nas spominja na one strašne in nepozabne nesreče, ki so jih morale pretrpeti ob času zadnje svetovne vojne tedaj male a junaške balkanske države Srbije, Crna gora in Rumunska, Grčija, kateri je tedaj zapovedoval naduti svak fe bolj nadutega Viljema, je bila v veliki meri kriva te nesreče ker je s svojim izdajstvom na pram Srbiji, s katero jo je vezala zvezna pogodba, pravzaprav omogočila znani nemško-bolgarski napad na Srbijo in popolno uničenje njene vojaške sile. Isti Konstantin, ki se je tedaj s svojo nemško soprogjo zadovoljno smehljaj mučenstvu srbskega naroda, tej najgrozovitejši kalvari ji v zgodovini narodov, pada se daj pred Evropo i pred "svojim" narodom v prah kot izporkorjeni grešnik.

Ko bi šlo samo za njegovo osebo in njegovo politični napuh, bi imeli razlog pozdraviti grški poraz kot nekako zasluženo zgodovinsko kazen, zgodovinsko maščevanje užaljene mednarodne vesti. Toda ponižanje, ki ga je doživel Konstantin na malazijskem bojišču, presega s svojimi posledicami daleč območje njegovega osebnega napuha kakor tudi politično območje vsega grškega naroda sploh. Bliskoviti pohod turških čet proti morju ni samo raztrgal na drobne kose severske mirovne pogodbe, temveč je temeljito izpremenil splošni politični položaj ne samo na bližnjem morju, vzhodu, temveč tudi v vsej Evropi in Aziji sploh. Odmevi, ki so jih imeli turški uspehi med muslimanskim prebivalstvom angleških, francoskih in italijanskih naselbin, so praveci naglašajo kot najneposrednejša med mnogimi drugimi posledicami malazijskih dogodkov. Reparski imperijalizem prizadetih držav, ki dižijo v svojih krepkljih na milijone svobodoljubnih Muslimanov je vsled tega skrajno vznemirljen. Vendar pa snlo lahko gotovi, da si bodo roparji znali pomagati iz zadrege ter da bodo poskrbeli magari z združenimi močmi, da se jim dragoceni plen ne izmuzne iz rok. Vsled tega bi bilo zgrešeno, ako bi hoteli videti središče novega položaja, ki so ga ustvarili Kemalovi bajoneti, v več ali manj nevarnem vrenju, katero bi se znalo pojaviti med muslimanskimi podložniki Anglije, Francije in Italije.

In res se pogledi zmagovitih Turkov ne obračajo sedaj morda na "angleško" Mezopotamijo in "francosko" Sirijo, temveč na Carigrad in še bolj na Drinopolje, t. j. na evropsko Trakijo. Vsled tega je morda turška zmaga od tpa potresti tudi slovanski Balan in z njim tudi druge države Malega sporazuma. In v tem oziru se zgodovinska vestno ponavlja. V vsem srednjem in tudi v novem veku so imeli zgodovinski dogodki v Mali Aziji odločilen vpliv tudi na razmerje in na politični red na Balkanu. Že prvi naši predniki, ki so se naselili na ozemlju srednjeveškega bizantinskega carstva, so se zavedali tega dejstva in so spretno izkoristili vsak neuspeh grških cesarjev v Mali Aziji. Poznejši balkanskim slovanskim državam Srbiji, Bolgariji in celo Primoreški Hrvaški so priznavali grški cesarji pravico do politične samostojnosti navadno le tedaj, ko so bili k temu prisiljeni vsled porazov in drugih nesreč v Mali Aziji. Ko so pa Turki v začetku 14. stoletja popolnoma vrgli Grke iz Male Azije in se utrdili v evropski Trakiji, niso pomenili ti dogodki samo konca bizantinskega

carstva, temveč je bil to tudi začetek konca vseh balkanskih držav in izvor nepopisnega gorja za vso vzhodno in srednjo Evropo. Tedanje balkanske države so se zavedale nevarnosti ter skupno skesale zapoditi Turke v Malo Azijo. Toda v bitki ob Marici (1. 1352.) so bili združeni Srbi, Bolgari in Grki premagani, a tej nesrečni bitki je sledilo kmalu Kosovo in za njim večstoletna sužnost vsega krščanskega Balkana.

Položaj, ki ga je ustvaril Mustafa Kemal, ta moderni Osman, je dokaj podoben položaju kakršen je bil, ko so Turki pod prvim Osmanom (1288—1326.) prvi vrgli Grke iz Azije in prodrli do Mramornega morja, t. j. do obzorja Carigrada. Kakor takrat, tako je tudi sedaj za Turke glavno vprašanje razširiti svojo oblast na Balkan. In v tem je po našem mnenju središče novega položaja. Iste skrbi, ki so obhajale balkanske narode ob času bitke ob Marici, jih morajo obhajati tudi sedaj. Njihovi življenjski interesi zahtevajo, da se Turčiji za vselej zabrani povratek v Evropo. Kljub grškemu porazu se nahajajo balkanski narodi sedaj v mnogo povolnejšem položaju nego pred 600 leti. Na Balkanu sta vstali na ruševinah svetovne vojne dve močniji državi, ki bosta gotovo kos sedanjemu položaju. To sta Jugoslavija in Rumunska. Toda trajna varnost in trajna ograja proti turškemu pohlepu po balkanskem ozemlju se dosta doseči le na ta način, da se medsebojni odnosaji med posameznimi balkanskimi državami urede na podlagi primerne pravičnosti. Tu pa prihaja v poštev predvsem premagana Bolgarska. Skrajno krivično je, da se tej slovanski državi odreka dohod od Egejskega morja samo zato, da bi se zadovoljili starobizantinski apetiti politične megalomanije modernih Grkov. Trakijo bi torej morala dobiti v eni ali drugi obliki Bolgarska, kajti edinele zadovoljna Bolgarska bi mogla tvoriti zanesljivo jez proti turškim pohlepom po balkanskem ozemlju. To dejstvo mislimo da bi morali Jugoslavija in Rumunska ki bosta, kakor vse kaže, povabljeni na prihodnjo vzhodno konferenco, dobro preudariti, preden se odločita za politiko brezpogojnega polpiranja "status quo" v Trakiji v korist Grški in na škodo Bolgarski. Taka "rešitev" bi potisnila Bolgarsko v tesno zvezo s Kemalovo Turčijo, kar bi moglo biti usodno za ves Balkan.

Že sedaj pa bosta morali obe mogočni balkanski državi obrniti fronto na jug. To je najneposrednejša posledica grškega poraza za balkanski polotok. Vsled tega bo postala fronta Malega sporazuma proti Rusiji šibkejša, medtem ko se bo na drugi strani ojačal položaj Rusije nasproti Poljski in Rumunski. Turška zmaga je že s tega stališča velik dobiček za sovjetsko Rusijo. Ako dodamo gori omenjene posledice ki jih bo imela ta zmaga na vse muslimanske dežele, posebno tiste, ki se nahajajo pod angleškim gospodstvom, in ako pomislimo, da se vrši ravno na tem polju nezisprosen diplomatski in propagandni dvojebi med Anglijo in Rusijo, potem nam bo jasno, zakaj je sovjetska Rusija zalagala Turke z orožjem, aeroplani in težkimi topovi, zakaj so tudi v Moskvi proslavljali turško zmago in zakaj je sovjetska vlada poslala Mustafi Kemalu uradne čestitke. S turško zmago je bila omajana dosežanja ravnoteža med Rusijo in zapadnimi državami. In Rusija bo ta položaj gotovo izkoristila. Ali ba go skušala izkoristiti v Evropi proti Malemu sporazumu ali v Aziji proti Angliji, to bo odvisno v prvi vrsti od tega ali bodo evropski mogotci "rešili" trakijo in carigrasko vprašanje v anglešem ali protiangleškem smislu.

S svoje sijajno zmago so dali

Slika nam kaže turškega sultana, v sredi zgoraj je Kemal paša, na desni je žena Enver paše, katero so zavezniki zaprli, spodaj je Ahmed Riza bej, zastopnik turških nacionalistov v Carigradu, spodaj na desni je dr. Mary Mills Patrick, ameriška predsednica ženskega vsučilišča v Carigradu.

Turki Grkom pouk, da se v današnjem veku kaznujejo vsi poskusi vzpostaviti starorimskih "dediščin". Obenem pa so odprli splošno in nevarno krizo. Po njej je prizadeto tudi celokupno Slovanstvo, katero si pri njenem reševanju lahko veliko pridobi a tudi lahko veliko zapravi.

Pohod Kemalove vojske je v vojaškem oziru na vsak način mojstrsko delo. Primerjali so ga nekateri celo z Napoleonovimi pohodi. In nasproti Grkom je bil Kemal paša doela mal Napoleon. Grška vojska se ni imela časa niti oddahniti in že je bila potisnjena tik do morja. Celi generalški štabi, cele divizije so padle v njegove roke skoraj brez boja. Šlo je za bežajočo grško vojsko kakor bič božji.

Nehote nastaja vprašanje, kako je bilo to mogoče, kako je turška vojska zmogla tako silno podjetnost, odkod je dobila silno orožje, odkod neštete topove, edkod aeroplane in celo tanke?

Znani angleški general Townshend, ki je bil v svetovni vojni poražen v Mezopotamiji pri Kut el Amari od Turkov, je bival več časa v Anatoliji in je prikazal turško vojsko v zelo simpatični luči. Vztrajnost in pogum turškega vojaka sta prišli do izraza ravno v Anatoliji, kjer je moral in hotel braniti domačo grudo proti tujemu vpadu. General Townshend občuduje dobro urejeni arsenal v Angori, prometna sredstva in obskrbo ter se vpraša, odkod je Kemal paša dobil svojo vojno opremo? Iz Rusije je mogel dobiti le malo, ker Angora ni zvezana niti danes z Rusijo s kako železnico. V pristanišču Inebali na Črnem morju se ne morejo izkrcavati težki topovi. Vzpon od tega pristanišča do Angore je prevelik, a razen tega so angleški in grški brodovi oteževali zvezo med Rusijo in Inebalijem.

Po sporazumu s Francosko. 20. oktobra 1921. je dobil Mustafa Kemal paša drugo pristanišče, skozi katero je lahko izpopolnil svojo vojno opremo. To pristanišče je Mersina v Ciliciji. Železnica je veže z bagdadsko železnico, francoski in turški inženirji so popravili porušene mostove in tunele in vojni material se je prevažal iz Mersineskozi Bozantij v Konjio. Do prve grške ofenzive 1. 1921. so vozili vlaki iz Konije čez Eski Šehir v Angoro. Ko so [Krki zavzeli Afium Karahisar in Eski Šehir, je bila ta zveza prekinjena, a Angora odrezana od celega sveta. Toda turški vojaki so v nekoliko tednih zgradili krasno avtomobilsko pot ol Angoro do Konije, Rusi in Francozi so jim dali avtomobile, enecine imajo doma in tako so zvezali Angoro čez Konjio z Mersinom.

Orehova drevesa.

Sadimo orehe, če imamo kako dobro vrsto, ne tiste trde košnjače, in tudi ne tiste debele pa skoraj prazne lucinarje. Predno so orehi osušeni v sušilnici, vsadimo jih na primer na konec vrta ali ob robu njiv. Če dve leti lepo uspevajo, jih presadimo na stalen kraj, v dvorišču ali pred hišo. Saj pravijo, kako zdrava je orehova senca in potica še boljša. Les se tudi lahko za vse porabi.

Železniška nesreča.

Pri postaji Magole v južni Srbiji je skočil vlak s tira. Ubil je bil neki čevljar iz Prilepa. Več vagonov je bilo popolnoma razbitih. Škoda je velika in tem obširnejša, ker povsod primanjkuje vagonov.

THE SULTAN OF TURKEY

MUSTAFA KEMAL PASHA (in centre) THE NATIONALIST LEADER WHOSE ARMIES HAVE DRIVEN THE GREEKS FROM ASIA MINOR

AHMED RIZA BEY REPRESENTATIVE OF THE TURKISH NATIONALISTS IN CONSTANTINOPLE

DR. MARY MILLS PATRICK, AMERICAN PRESIDENT OF WOMEN'S COLLEGE OF CONSTANTINOPLE

HALIDE EDIB HANOUN, FORMER WIFE OF ENVER PASHA'S DIRECTOR, GENERAL OF MILITARY AND MEDICAL SERVICE. SHE ESCAPED FROM MALTA WHERE THE ALLIED POWERS HAD IMPRISONED HER.

Škof, ki poziva na poboje.

Zanimivo je, da stoji v sprednjih vrstah znanega društva "Probujaajočih se Madžarov" škof dr. Prochaska, se bolj zanimivo pa je, da ta škof, ki naj bi bil oznanjevalec krščanske ljubezni, javno poziva na poboje. Te dni je namreč Prochaska pribečl v "Szozsatu", v glasilu "Probujaajočih se Madžarov" članek v katerem pravi med drugim: "Danes je nastopil čas, ki upravičuje golo nasilje in ki utemeljuje to nasilje tudi v zgodovini." Škof Prochaska torej uči, da je treba nasprotnike v doseg svojega cilja enostavno fizično udušiti in jih pobiti na tla.

Vladimir Levstik;

VISNJEVA REPATICA.

(Nadaljevanje.)

Oče Pohlin pa je zrastle šele sedaj — da ste ga videli! Kakor bi bil pozabil vse prejšnje, si je zapel sukajo in jel razkladati, da je stvar vredna pomiselnja, zakaj bi da ni brez pete in tudi ne brez izobrazbe 'kakor marsikatera meščanska gos', jaz pa sem — nu, četudi ne razbojnik, pa vendar bolj skromna dušica 'brez tistega finejšega onga' in — z eno besedo, brez izrazito sijajne bodočnosti. Sapa mi je zastajala, tako se je ločilo od velike sode, le blede zarja, ki je morda že risala svojo prvo plaho črto na vzhodu tam onkraj mestnih hiš, in v njem ni bilo vere, ni bilo zaupanja, s katerim pritakne požigalec baktijo v minuti razdejnanju! Čim bolj se je bližalo "tisto", tem grenkeje in s tem onemoglejšo zaspantostjo čuvstev je slutil pustolovec, da je tudi njega zastrupil ta zrak, to življenje, ti ljudje, ki ne trpe med seboj nič velikega in smelega, ne v dobrem ne v zlem. In čeprav si ni mogel misliti hujšega od poraza, je vendar čutil, da mu preti; le tega še ni videl, odkod ga zadene in v čem bo obstojal. Morda ga primejo Skobylovci beriči, preden pove svojo zadnjo besedo; morda jo utegne povedati, pa ne bo tista in takšna, kakršno je pripravil, nego zgolj prazen zvok brez maščevalne, ubijajoče sile: nemara opravi vse, a sam ne bo vedel niti zadnje, da umira maščevan; tako trudnega se je čutil že zdaj, tako tujeja sebi in vsemu!

Samotna in neznanca v bolnem medlenju počestnih luči, je dospela njegova postava do Francoskega nahrčja ter izginila pod kostanji, kakor se pogrezne zavržen ostanek v jamo, smet med smeti....

V kavarni so medtem zasipali Križaja v novicami, kaj vse da je prišlo pri ori o grofu na dan. — Najglasnejši svariilec je bil sam

v idilo: namesto pogreba imamo zaroko — hahaha!" Zasmeljal se je s ihm, brezumno turobnim smehom. "Se umreti se menda tukaj ne da drugače kakor od stude; živih, dokler ne sprniš, in v kosteh in v sren.... To ni pozorišče za velika dejanja — tem bolje! Ako se moje posreči, bo prvo te sorte in se jim vsaj zabije v butice, zažge v spomin...."

Ako se posreči! Z nejasno tesnobo je slušal odmev teh besed ki mu je brnel po možganih vso pot do doma. Komaj par ur ga je še ločilo od velike sode, le blede zarja, ki je morda že risala svojo prvo plaho črto na vzhodu tam onkraj mestnih hiš, in v njem ni bilo vere, ni bilo zaupanja, s katerim pritakne požigalec baktijo v minuti razdejnanju!

Čim bolj se je bližalo "tisto", tem grenkeje in s tem onemoglejšo zaspantostjo čuvstev je slutil pustolovec, da je tudi njega zastrupil ta zrak, to življenje, ti ljudje, ki ne trpe med seboj nič velikega in smelega, ne v dobrem ne v zlem. In čeprav si ni mogel misliti hujšega od poraza, je vendar čutil, da mu preti; le tega še ni videl, odkod ga zadene in v čem bo obstojal. Morda ga primejo Skobylovci beriči, preden pove svojo zadnjo besedo; morda jo utegne povedati, pa ne bo tista in takšna, kakršno je pripravil, nego zgolj prazen zvok brez maščevalne, ubijajoče sile: nemara opravi vse, a sam ne bo vedel niti zadnje, da umira maščevan; tako trudnega se je čutil že zdaj, tako tujeja sebi in vsemu!

Samotna in neznanca v bolnem medlenju počestnih luči, je dospela njegova postava do Francoskega nahrčja ter izginila pod kostanji, kakor se pogrezne zavržen ostanek v jamo, smet med smeti....

V kavarni so medtem zasipali Križaja v novicami, kaj vse da je prišlo pri ori o grofu na dan. — Najglasnejši svariilec je bil sam

Igor Fabina. "Nina je rekla coram publico, da se je pritepel k njim brez belica v žepu! Smuk ga zalaga z denarjem, meneč, da si ga redi za parado, v resnici pa je le skočil v mrežo sleparju, ki ga molze na vse vretege. Varuj se, človek, in ne družu se s tem cigankom; velik polom se obeta.... Jaz vem, kar vem!"

Suplent ki je imenoval grofa v svojem rožnogledem blaženstvu pravkar še "zlato dušo", so se ježili lasje.

"Sama sreča, da ga nisem povabil na svatbo!" je vzkliznil, stresaje glavo. In v srečju je storil sklep, da mu že jutri zapahne pot v Vidmo bližino.

Drežke Rovana je planil v stražnico kakor jelen. Postaven redar, ki je sedel za mizo in dremal nad "krokarskimi bukvami", je srdito vzdignil glavo; dve nižji številki sta istotako prenehali klmati na svoji ogoljeni leseni klopi ter nabodli došleca z jezimi očmi. V goloti uradne sobe in zaspantosti njenih prebivalcev je bilo nekaj odurno izstranzujočega. Študenta je namah minilo pol razburjenja in še več poguma; neodločno se je ustavil pred mizo ter razklenil usta, iščoč besedi.

"Nu!" ga je nahrulil stari raskavim glasom, "kaj nam je naklonilo čast vašega obiska, mla di mož? Ste se menda izgubili in ne najete domov? Ali pa ste nas prišli gledat, kakšni smo, vi prikazen v talarju? Hoj, čujte, vi!"

Rovan ga je šihal še predobro in ravno zato ni vedel kako začeti; da je mogel, bi bil najrajši izginil.

"Ali bo kaj?" je hresčal srditež čedalje bolj jezo. "Stoji in ne zine bev ne mev!... Aha, pijan je! Nu, prijatelj, pokažemo vam, da stražnica ni kraj za take izlete. Stražnik številka trinajst!"

(Dalje prihodnjič).

KAPITAN BLOOD

NJEHOVA ODISEJA.

Spisal Rafael Sabatini.

Za "Glas Naroda" prevel G. P.

9

(Nadaljevanje.)

Peter Blood se je obotavljal za trenutek, kajti bil je skrajno potr. Ta človek je bil nevrjeten, neresen in fantastičen sodnik. Konečno pa se je ojunail ter odgovoril:

— Otega jutra so me pozvali, naj pridem na pomoč lordu Gildoyu in bil sem mnenja, da je moja dolžnost odzvati se temu pozivu.

— Tako, tako, — je rekel sodnik, ki je izgledal naravnost strašno, ko je zrl na obtoženega z naravnost peklensko zlobo. Nato pa se je obladal, čeprav le z največjim naporom. Vzdihnil je. Prišel je nanovo z nečnejšim, prepričevalnim glasom.

— Sveti Bog v nebesih, kako strašno tratite čas. Hočemo pa biti potrpežljivi z vami. Kdo vas je poklical?

— Master Pitt tukaj, ki bo tudi pričal o tem.

— Master Pitt bo pričal? On, ki je sam izdajalec kot je ravno priznal? Ali je to vaša edina priča?

— Tudi Master Baynes pričal lahko o tem.

— Dobri Master Baynes bo moral odgovarjati za samega sebe. Ne dvomim, da bo moral uporabiti vse svoje sile, da reši svoj tilnik. Ta dva sta torej vaši edini prič!

— Navedel bi lahko številne iz Bridgewaterja, ki so me videli oditi onega jutra na konju Pitta.

Njegovo lordstvo se je nasmehnilo.

— Tega ne bo treba. Zapišite si, da nečemo še nadalje izgubljati časa z vami. Odgovorite mi le to: — Ko je prišel Master Pitt, kot trdite, k vam ter vas pozval, ali ste vedeli, da je bil v armadi vojvode Monmoutha?

— Vedel sem, moj lord.

— Vedeli ste! Ha, ha, — Njegovo lordstvo se je ozrlo pri tem s presunljivim pogledom na porotnike. — In kljub temu ste odšli z njim?

— Da priskočim na pomoč ranjenemu človeku, kot je bila moja sveta dolžnost.

— Sveta dolžnost praviš ti? — Vrhovni sodnik se je razvnel. — Moj Bog, v kakšnem svetu pač živimo! Tvoja sveta dolžnost, lopov, velja kralju in Bogu. Pa pustimo to. Ali ti je povedal, komu naj priskočiš na pomoč?

— Gotovo. Lord Gildoy-u.

— In ti si vedel, da je bil lord Gildoy ranjen v bitki in na kateri strani se je boril?

— Vedel sem.

— In ker si bil, kot nam hočeš natveziti, veren in udan podložnik našega kralja, si šel lordu na pomoč?

Peter Blood je izgubil za trenutek svojo potrpežljivost.

— Imel sem opravka z njegovimi ranami, ne z njegovo politiko, — je rekel reko.

Mrmranje galerije in tudi iz vrst porotnikov mu je izkazalo priznanje. Vse to pa ni imelo nobene druge posledice kot da se je ta strašni sodnik še bolj razsrdil.

— Sveti Bog, ali je že kdaj živel na tem nesrečnem svetu tako nesramen človek kot si ti?

Z zaripljenim licem se je obrnil proti porotnikom.

— Upam, gospodje porotniki, da ste zapazili naglasno obnašanje teka izdajalskega psa in tudi razpoloženje in dura njegove vrste. S svojimi lastnimi ušmi je povedal dosti, da ga obesimo najmanj desetkrat. Je pa še nekaj. Odgovorite mi to, gospod: — Ko ste prevarili kapitana Hobarta s svojimi lažmi glede socialnega stališča tega izdajalec Pitta, kakšen je bil takrat vaš namen?

— Obvarovati ga obesa brez obravnave.

— Kaj vas je brigalo, če bi bil obesen ali ne?

— Pravica je briga vsakega vernega podanika, kajti krivica, katero izvrši kak zastopnik, onemoguća v gotovem smislu njegovo kraljevo veličanstvo samo.

To je bila dobro premišljena in izvrstna poteza, namenjena poroti in kazala je vso razboritost, hladnost ter prisotnost duha tega človeka, tudi v najbolj nevarnih trenutkih.

Na vsako drugo poroto bi napravil utis, katerega je hotel napraviti. Mogoče je napravil utis tudi na te uboge, strahopetne oves. Strah pred sodnikom pa je bil vedno na mestu, da izbrše ta utis.

Lord Jeffreys je zazijal ter se sklonil naprej.

— Sveti Bog v nebesih, — je vzkliknil, — ali ste že kdaj videli takega nesramnega lopova? Opravi sem s teboj. Že te vidim, lopov, z zanjko krog vratu.

Ko je izrekel to, je omahnil nazaj na stol ter se pomiril. Vsem se je dozdevalo kot da je padel zastor. Vse razburjenje je izginilo z njegovega bledega lica. Pojavila se je zopet ona nežna melanholija. Po kratkem oddihu je bil njegov glas zopet nežen, mil in vsaka njegova beseda je razločno splavala preko sodne dvorane, v kateri se ni nikdo zganil.

— Če poznam svoje lastno srce, ni v moji naravi, da bi želel škodovati komu in še manj veseliti se vsega pogubljenja ljudi. Iz gola sočutja do vas sem se poslužil vseh teh besed, — kajti hočem, da imate nekaj obzira do svoje nesmrtni duše in da si ne zagotovite večnega pogubljenja s svojim ustrajanjem pri lažeh in prevarah. Vidim pa, da je pri vas izgubljeno vse sočutje in vsled tega vam nočem reči ničesar več.

Nato pa se je obrnil proti porotnikom, s svojim nežnim obrazom.

— Gospodje, povedati vam moram v imenu postave, koje izvrševalci smo mi, ne pa vi, da je človek, ki sicer dejanski ni ustaš, ki pa skriva, podpira ali brani upornike prav tako izdajalec kot če bi dejanski sam nosil orožje. S svojimi prisegami in svojo vestjo smo prisiljeni pojasniti vam, kaj je postava. Vi pa ste s svojimi prisegami in svojo vestjo obvezani potrditi nam potem svojega pravo-reka resnice dejstev.

Nato je pojasnil, kako sta Baynes in Blood oba kriva veleizdaje, ker je dal prvi zavetja izdajalec, dočim mu je drugi obezval rane. V nadaljnjem poteku nagovora je pel slavo svojemu naravnemu lordu in vladarju ter ožigosal non-konformiste in Monmoutha, glede katerega je rekel, da ima najnižji podanik v kraljestvu, ki je legitimnega rojstva, več pravice do prestola kot pa ta bastard.

— Sveta nebasa, — je vzkliknil, — kdo bi si mislil, da imamo med seboj tako grdo zalego. Nato pa je omahnil nazaj na stol ves izmučen od napora. Naenkrat pa se je pričel nemirno zibati na stolu semintja. Poblebel se s par suknovito izrečnimi besedami pozval poroto, naj se odstrani ter pripravi pravorek.

(Dolje prihodnjaj.)

Zgodovina reškega pristanišča.

Državica Reka je s pravnege kakor tudi s sociološkega stališča težko razumljiv pojav: kdo je ustvaril to državo? Morda prebivalstvo samo? — Na katerem načelu počiva nje ustanovitev, morda na narodnostnem državnem načelu? — Do sedaj vsaj nismo poznali reške narodnosti!

V antropološkem oziru je prebivalstvo Reke del dimarske rase, ki je diametralno nasprotna rasi, ki živi južno Rima. V narodnostnem jezikovnem oziru pa po službeni statistiki ni na Reki več kot 45 odstotkov Italijanov.

Morda pa so vselesile po ameriškanskem zgledu odmerile "teritorij", da se konstituira v državo; pri tem celo ne bi bilo potrebno kolonistov. Vprašanje je samo, na čem svetu so vselesile odmerile ta teritorij?

Kaj nam pove pravna zgodovina Reke? — Od dobe rimske vladave, ko je spadal reški teritorij k Iliriji, pa do današnjih časov je morda spadala Reka cela štiri leta pod Benetke, kakor navaja Šišić, od l. 1508 do l. 1512. Benetški lev ni tedaj zapustil na Reki svojih sledov. — L. 1776. pa je Marija Terezija "vrnila" Reko kraljevini Hrvatski. Kam je spadala Reka prej?

Po dobi vlade Rimljanov, Gotov, Bizantincev in Frankov je postalo reško ozemlje pod hrvatskimi vojvodi nezavisno; tekmo 10. in najbrž tudi za tekmo 11. stoletja je tvorilo to ozemlje sestaven del dalmatinsko-hrvatske narodne države, saj je spadalo takrat k Hrvatski vse ozemlje do Raše, a tudi kakor trdijo hrvatski zgodovinarji, Črnomelj, Metlika in Vinica.

Po prestanku neodvisne hrvatske države l. 1102. pa je reško ozemlje, ki ga nato srečamo v lasti devinskih knezov, prišlo pod Korotanijo, ni celo izključeno, da se je to zgodilo nekako istočasno z Belo krajino.

Za devinskimi knezi so podedovali Reko grofi Valsa, po njih pa Habsburzi l. 1467. kot meni Šišić, dočim trdi n. pr. Luschin, da jo je Friderik III. kupil l. 1471. od grofov Wallsee. Valvazor pa pozna sicer tudi listino o prvi trditvi, vendar meni, da je prišla k Kranjski leta 1374. obenem s "Slovensko krajino" in notranjo Istro, na katere meji leži, na podlagi dedne pogodbe Habsburzov z gorškimi grofi, ki so jo bili dobili od grofov Valsa. Od tedaj je nosila Reka tudi vsa bremena Kranjske. Da je spadala Reka k Kranjski, kar zanika Šišić, je razvidno iz dokumentov, ki jih v dokaz tega navaja Valvazor, kot je n. pr. kreditiv reškemu poslanecu s dne 23. 8. 1521. za kranjski deželni zbor in patent kranjskega deželnega glavarja iz l. 1541. kranjskim mestom, iz katerega je razvidno da so zastopniki Reke prihajali na kranjski deželni zbor in imeli svojo mesto med drugimi kranjskimi mesti. Ker pa je imela Kranjska z Reko same sitnosti, zlasti ji ni hotela Reka prispevati davkov in kontribucije, se je Kranjska dežela Reke sama otrela. Vendar je imela Kranjska, ki je prošnjo Rečanov, da se jih smatra za pripadnike Kranjske, sicer odbila, še v Valvazorjevih časih na Reki svoje mitničarje in carinike.

Zopet pod Ljubljano je spadala Reka v dobi Napoleonovih Ilirskih pokrajin ter je ostala v avstrijski kraljevini Iliriji do leta 1822. Naša zveza z zgodovino Reke je tedaj temnejša, kot bi menili prvi hip.

Neposredno k Hrvatski je spadala Reka, kot omenjeno, v 10. in 11. stoletju, dalje od l. 1776 do l. 1779; tega leta je želela hrvatska vlada sama, da se smatra Reka za "oddeljeno, sveto krone kraljevine Ogrske telo". Pozneje je bila Reka zopet sestaven in neposredno Hrvatski pripadajoč del od l. 1848, "ko je ban Jelačić pregnal Mađare z Reke, pa do leta 1867.

Mađarom, ali sveti kroni Ogrske je pripadala tedaj Reka tekom svetovne zgodovine prišero-ma le prav kratak čas.

Avstrija se je zavedla pomena morja čelo pod Karlom VI., ki

je dal Trstu in Reki pravice prostih luk, zgradil v Kraljevici z velikim stroški pristanišče za največje brode, in dal napraviti "karolinsko cesto" iz Karlova do Bakra in Reke. Še-le Napoleon pa je pokazal na veliki pomen teh primorskih dežel, ko je ustvaril Ilirske pokrajine.

Pod lavo.

Rezultati poslednjih izkopnin v Pompejih, ki jih je pred 2000 leti zasula lava, prinašajo senzacionalne podrobnosti, tako, da se nam razločje 2000 let zdi, le kakor en dan. Kakor včeraj ali danes najdete v Pompejih na zidovih velike voline oklice: —

"Votilei! Glasujte za Decija Sekunda!" Čitate oglas: "Danes velika predstava v Pozzuoli! — Borge gladiatorjev!" Par korakov dalje: "Jutri svečana vredstava v amfiteatru, boj z divjimi zvermi! Svečani sprejedi po ulicah!"

Nedaleko stran so izkopali — bar. Lične mramorne mizice so obložene z malimi bronastimi skodelicami za delikatese, ki so bile servirane včeraj. Obatni je vrsta dragocenih vrčev za tople in hladne pijače. Na malom ognjišču so na šli čvrsti zapljeni vrči s svežo pitno vodo.

Odkrili so dalje prave misli z malim vrčom; seti nad vrati, sestojča iz tisoč — koščkov, se je dala s trudom zopet sestaviti. V malih sobicah je strop nepoškodovan, slikarije sveže, mramorne stopnice ohranjene. To je hiša umetnika Ceriala. Gravar je drago kamenje, našli so se karneoli in ametisti, par lepo izdelanih početnikov in vse umetniško orodje.

Nasproti stoji hiša "moralistova", tako imenovana radi treh napisov v obedovalnici: "Bodni miren, preziraj vse, kar povzroča nesloga! — Spoštuj svojega bližnjega ženo! — Mladina mora s čistimi rokami, nogami in svetimi prihajati k mizi in pri obedu molčati!"

Skozi krasi mramorni portal vstopite v ponosno hišo, ki jo delave imenujejo "hiša mrtvih". Njen lastnik je bil Octavius Quartus. Ta palača je gotova eno največjih arheoloških odkritij. Vsa tri visoka nadstropja so dobro ohranjena. Številne male sobice blestijo vsaka v drugi barvi. Lepo zabučeni stropi sedesaj zopet polnjujejo z odpadnimi kosi. V zidovih odprtinah visijo male oljne svetilke, ki so obenem razsvetljevale po dve sobici. Ostanke šip iz modrikastega, ne čisto prozornega stekla še stojijo v okvirjih. Hodnik z dolgo vrsto stebrov vodi v okusno jedilnico z malimi zofami. Domače svetilke z fontano ima sveže ohranjene slikarije, katerih ena predstavlja Narisa, ogledujočega se z vrcalo v edino, doslej v Pompejih najdemo umetniško signaturo "Lucius pinxit".

V ozadju so vrtno grede. Podzemna bogata okrašena dvorana je služila stanovalecem za osveževanje v vročem poletju. Ko je dne 24. avgusta leta 79. izbruhnil Ve-zuv, se je obitelj s sužnji vred zatekla v to dvorano v nadi, da tako ubeži katastrofi. Toda tudi nje je vse pokopala lava, zato se ta ponosna palača imenuje danes "Casa del morti".

Čebula je vedno dobra.

Čebula kaj rada raste na topleni. Če ne morem porabiti takšne glavice vso naenkrat, jo narežem na liste in jih denem na peč ali ob robu štedilnika sušim; lahko ob precejšnji vročini, da postane malo rumena. Suho spravljam v škatlice, ki jo devam spomladi, ko mi zmanjka druge čebule, v neseco juho, v krompirjevo v ječmenječek in tako dalje.

Boj proti draginji.

V Sarajevu se je vršilo posvetovanje predstavnikov državnih oblasti o merah za pobijanje draginje. Sklenilo se je, da se uporabljajo najenergičnejše mere proti navijalcem cen.

Jejte in shujšajte

To je stara fraza, obrnjena narobe, to da moderne metode za odpravo maščobe so izumislili ta izrek.

Če ste preveč debeli ter se nečete telesno večati; če radi jeste, pa kljub temu ne shujšate za par funtov, ostite to: pjdite k svojem lekarnarju (ali pa pisite na Marmola Company, 4612 Woodward Ave., Detroit, Mich.) ter mu dajte (ali pošljite) en dolar. Za to smerstvo vam bo lekarnar pokazal pot, da se izpolne vaša želja po lepi sloki, mudi postavi. Dal vam bo zavoj Marmola Prescription Tablets (Marmola Prescription Tablets) sestavljenih po Marmola Prescriptionu. Eno morate vzeti po vsaki jedi in pred počitkom, da boste pričeli izgubljati maščobo stalno in lahko. Potem se zdravite do zaželjene teže. Marmola Prescription Tablets (Marmola Prescription Tablets) so neškodljive ter dobro za splošno zdravje. Je ni vam treba stradanja in vežbanja. Jejte kar se vam ljubi, vežbajte naj se atelei, toda vzemite malo tablet, s zaupanjem. Bred dvoma bo preobilo meso hitro izgubilo, vi boste pa ostali svoj naraven Jaz, lepo pokrit s trdim mesom in sloki mi mišicami.

POZOR!

Croft Lumber Co. rabi 20 mož za delati na železniški progi (rail-road track). Delo stalno za več let. Plača po \$2.25 na dan ter hrana in stanovanje prosto. Dela se 9 ur na dan. Dobremu delavcu plača tudi več. Rabi tudi enega board-jing bossa. Za pojasnila se obrnite na: Hubert Mihč, Alexander, Upsher & Co., W. Va. (3x 26,28,30—9)

Kje je ANTON BEVC? Pred sedmimi leti je bival v Woodward, Iowa, R. 4, Box 69. Ako kateri rojakov ve kaj o njem, naj blagovoli naznaniti na: Math. Bellock, 669 East Walnut St., Wabash, Ind. Ako pa sam bere ta oglas, naj se oglasi svoji bolni sestri: Ema Bevc, p. Piktanj, Sp. Štajersko, Jugoslavija. (29,30—9)

NAZNAILO IN PRIPOROČILO

Cenj. naročnikom Glasa Naroda v Pennsylvaniji poročamo tem potom, da jih bo obiskal naš potovalni zastopnik

Mr. JOSEPH ČERNE, kateri je pooblaščen nabirati na ročnino za naš list; zatorej prosimo rojake, da mu bodo kolikor mogoče naklonjeni.

Slovenic Publishing Co.

ZAKAJ TRPETI?

Ravmatični, nevralgični in bolešni v mišicah so hitro odpravljene s primerzno uporabo

PAIN-EXPELLERJA

Tvorilna znanja reg. v pat. ur. Zdr. dr.

Glejte, da dobite pristnega — slavnega že več kot 50 let.

Zahtevajte SIDRO tvorilne znanje.

Glede izplačil v ameriških dolarjih!

Po novi odredbi finančnega ministrstva v Jugoslaviji je bankam tem sedaj prepovedano izplačevanje čekov ali drugih nakazil v tujih valutah. Ako torej želite denar v ameriški valuti, ne dajte potem čeka ali nakazila, da banka v Jugoslaviji ne sme izplačati v dolarjih, temveč po bankam morate v domači valuti, to je v kronah oziroma dinarjih

Mreži se je pa pri sestavi omenjene odredbe vstopala potreba iz seljencev v toliko, da zamoremo za stvar, ki imajo potovati v Ameriko, svriti že vedno izplačila v ameriških dolarjih, vendar pa nakazilo ne sme presegati zneska \$250.— za vsakega posameznega potnika. Do te svote pa lahko izplačamo poljubne zneske. Ameriški denar se izplača iz proti predložitvi potnega lista v uradu Jadranske banke v Ljubljani ali Zagrebu

V AVSTRIJI, ITALIJI in ZASEDE. NEM OZEALJU pa še vedno lahko brez ovir izvršujemo izplačila v ameriških dolarjih.

Na nakaznici ali naročnem listu naj bo vidno označeno, da se ima izvršiti izplačilo v ameriških dolarjih.

Poleg zneska, ki naj se izplača v ameriških dolarjih, se nam mora poslati tudi za potnino in druge stroške kakor sledi:

Za izplačilo do \$ 10.— po 50 centov, za izplačilo od \$ 10.— do \$ 50.— po \$ 1.—, za izplačilo, ki presegajo znesek \$ 50.— po 2 centa od vsakega dolarja ali \$ 2.— od sto.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt St. New York, N. Y.

Brezplačno.

Kdor naroči kakšno knjigo, prejme nam brezplačno

"NOVA POSTAVA"

za posameznega delavca v Pennsylvaniji

brezplačno, dokler nam zaloga ne pade.

SLOVENIC PUBLISHING CO.
New York, N. Y.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NAJ-VEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V IZD. DRŽAVAN

Kretanje parnikov - Shipping News

2. oktobra:	Sierra Nevada, Bremen.	land, Cherbourg; Arabic, Genova; Belvedere, Trst.	
3. oktobra:	Aquitania, Cherbourg; Reliance, Cherbourg in Hamburg.	17. oktobra:	Resolute, Cherbourg in Hamburg.
4. oktobra:	Pres. Van Buren, Cherbourg; Paris, Havre.	18. oktobra:	1. res. Garfield, Cherbourg.
5. oktobra:	Caronia, Cherbourg in Hamburg; Mongolia, Cherbourg in Hamburg; Bayern, Hamburg; Giulio Cesare, Genova.	19. oktobra:	Puchambeau, Havre.
6. oktobra:	America, Cherbourg in Hamburg; Majestic, Cherbourg; Ryndam, Boulogne.	21. oktobra:	Homeric, Cherbourg; La Savole, Havre; Zeeland, Cherbourg; Pres. Harding, Cherbourg in Bremen; New Amsterdam, Boulogne; Orduna, Cherbourg in Hamburg; Pres. Wilson, Trst.
7. oktobra:	1. oktobra:	24. oktobra:	Aquitania, Cherbourg.
8. oktobra:	Pres. Polk, Cherbourg; France, Havre, Hannover, Bremen.	25. oktobra:	Pres. Monroe, Cherbourg; York, Bremen.
9. oktobra:	Pres. Arthur, Bremen; Mount Carroll, Hamburg; Taormina, Genova.	f. oktobra:	Tuscania, Genova; America, Genova.
10. oktobra:	La Lorraine, Havre; Olympic, Cherbourg; Pres. Roosevelt, Cherbourg in Bremen; Orbita, Cherbourg in Hamburg; Saxonia, Cherbourg in Hamburg; Flin-	28. oktobra:	Lafayette, Havre; Majestic, Cherbourg; Kroonland, Cherbourg; Noordam, Boulogne; Conte Rosso, Genova.
11. oktobra:	1. novembra:	1. novembra:	Paris, Havre.
12. oktobra:	2. novembra:	11. novembra:	Argentina, Trst.
13. oktobra:	3. novembra:		
14. oktobra:	4. novembra:		
15. oktobra:	5. novembra:		
16. oktobra:	6. novembra:		
17. oktobra:	7. novembra:		
18. oktobra:	8. novembra:		
19. oktobra:	9. novembra:		
20. oktobra:	10. novembra:		
21. oktobra:	11. novembra:		
22. oktobra:	12. novembra:		
23. oktobra:	13. novembra:		
24. oktobra:	14. novembra:		
25. oktobra:	15. novembra:		
26. oktobra:	16. novembra:		
27. oktobra:	17. novembra:		
28. oktobra:	18. novembra:		
29. oktobra:	19. novembra:		
30. oktobra:	20. novembra:		
31. oktobra:	21. novembra:		
1. novembra:	22. novembra:		
2. novembra:	23. novembra:		
3. novembra:	24. novembra:		
4. novembra:	25. novembra:		
5. novembra:	26. novembra:		
6. novembra:	27. novembra:		
7. novembra:	28. novembra:		
8. novembra:	29. novembra:		
9. novembra:	30. novembra:		
10. novembra:	1. decembra:		
11. novembra:	2. decembra:		
12. novembra:	3. decembra:		
13. novembra:	4. decembra:		
14. novembra:	5. decembra:		
15. novembra:	6. decembra:		
16. novembra:	7. decembra:		
17. novembra:	8. decembra:		
18. novembra:	9. decembra:		
19. novembra:	10. decembra:		
20. novembra:	11. decembra:		
21. novembra:	12. decembra:		
22. novembra:	13. decembra:		
23. novembra:	14. decembra:		
24. novembra:	15. decembra:		
25. novembra:	16. decembra:		
26. novembra:	17. decembra:		
27. novembra:	18. decembra:		
28. novembra:	19. decembra:		
29. novembra:	20. decembra:		
30. novembra:	21. decembra:		
1. decembra:	22. decembra:		
2. decembra:	23. decembra:		
3. decembra:	24. decembra:		
4. decembra:	25. decembra:		
5. decembra:	26. decembra:		
6. decembra:	27. decembra:		
7. decembra:	28. decembra:		
8. decembra:	29. decembra:		
9. decembra:	30. decembra:		
10. decembra:	31. decembra:		